

دارالفتون

ادبیات و فلسفہ و اجتماعیات

فلسفہ، اجتماعیات، تاریخ، جغرافیا، ادبیات

ایک آبدہ بر نشر اول نور

ممدرجات :

[احمد رفیق]

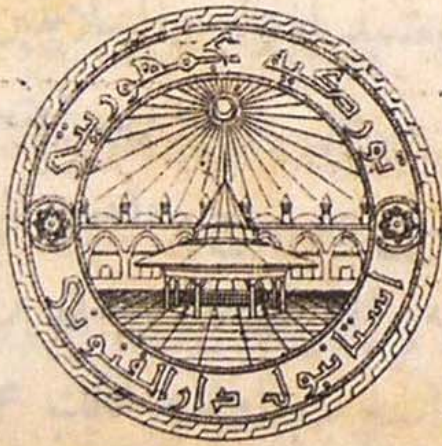
[اسماعیل حق]

[کوپرلی زادہ احمد جمال]

استانبولہ کومروک و تجارت

اجتماعیات نقطہ نظرندن تربیہ [مابعد]

الاسلامیتک رسالہ الملامتیه سی

استانبول - مطبعہ عامرہ

۱۳۴۰ - ۱۹۲۴

اجتماعيات نقطه نظر ندى تربيه

۲

تربيه نك اجتماعى مؤسسسه لرله اولان تساندينك بر نتیجه سى ده بو آدام تصورينك زمانده،
ومكانده تحو ليدر . چونكه بالذات تربيه نك معلق بولونديغى دين، اخلاق ... دكيشمكده در .
قبيله نك دينى عشيرتك دينى دكلدر . سيته نك دينى باشقادر . الهى بردين تعدد الوهيتى قبول ايدن بر
دينك عيني دكلدر . دين مؤسسسه نك زمانده تحولنى كور ييورز . دين كى ديكر اجتماعى مؤسسسه لرده .
تكامله تابعدر . بواجتماعى مؤسسسه لك طلب ايتديكى اعتيادلرله مجهز آدامى يتشديرن تربيه نك ده .
بالذات تحول ايمه سى ضروريدر . تربيه يالكز زمانه دكل، مكانه ده دكيشير . تربيه يالكز جمعيتدن
جمعيته دكل ، عيني جمعيت ايجنده مكاندن مكانه ، محيطدن محيطه ده تحوله اوغرار . اجتماعى
حياتى تشكيل ايدن زمره لر هر زمان ، هر يرده بر دكلدر . جمعيتك دينى ، اخلاقى ، ذوقى
اولمغه برابر بو دين ، اخلاق و ذوق جمعيتك ايجنده كى زمره لره كوره ده دكيشير . جمعيت
ديديكمز بويوك دين ، اخلاق ، بديع زمره سى داخلنده داها اوافق دين ، اخلاق و بديع
زمره لرى تشكىل ايدم بيلير . بوتنوع و خصوصيت مسلكى ، اقتصادى ، زمره لر ايجون ده واقعدر .
هر مسلكى زمره نك كنديسنه مخصوص آريجه بدنى ، حسى ، اخلاقى اعتيادلرى تغيير ديكرله
مسلكى سجيه لرى واردر . مع مافيه بوتنوع نه اولورسه اولسون دائماً بر اصلدن اعتبار اواق
اولور . هر جمعيتده مشترك اولان بر عرف بناء عليه بر تربيه واردر . جمعيت پايدار اولايلىمك ايجون
هم بو وحدته هم ده بو تنوعه محتاجدر . اوهم برى برينه بگزه ين هم ده برى برينه بگزه ميه ين
آداملره محتاجدر . بو احتياجنى تأمين ايدن تربيه نك ده عيني صورتله ايكي نوعى اولمق
لازمكدير . برى فردلر آراسنده الزم اولان مشابهتلى تأمين ايدن «عمومى تربيه» ، ديكرى
عيني فردلرى برى برينه بگزه تمه ين اعتيادلرله تجهيز ايدن خصوصى يا خود «مسلكى تربيه» .
تربيه ايستهر كوى ، قاست ، كى جغرافى ويا سياسى بر وحدته ، ايستهر عسكرلك ،
مهندسلك كى عيني ملتك مختلف مسلكرينه عائد اولسون ، دائماً زمروى بر ماهيتى
حائزدر . يعنى عيني زمره نك حدودى داخلنده و او زمره نك فردلرينه مخصوصدر .
بناء عليه بو تربيه نك مقدراتى زمره نك اجتماعى مقدراتنه تابعدر . خلاصه تربيه

جمعيته ظهور ايدن و جمعيته دكيشه ن و جمعيته معين احتياجه تقابل ايدن بر
 حادثه در . فقط بو حكم تربيه يي علمي صورتده تعريفه كافي دكلدر . چونكه تربيه
 كبي اجتماعي نوعدن ديكر حادثه لرده واردر . مثلاً اخلاقي ، حقوقي ، اقتصادي ، بديعي
 حادثه لر . بونلر جمعيته حياتيه متساند اولمغله برابر تربيه حادثه لري دكلدر لر . او حاليه
 تربيه نك تعريفني بونق ايچون اونى ديكر نوع اجتماعي حادثه لردن تفريق ايدم بيله جك
 و مميز سـجيه لريني آرامق لازمدر . بو تعريف احتوا ايدم چكي حادثه لرك اك اساسلي
 بناء عليه مشترك سـجيه لري واسطه سيله ياپيلا بيلير . بوني ناصل وجوده كتيره بيليرز ؟
 زمان و مكان قيدندن آزاده اوله رق بوتون تربيه حادثه لرينك سـجيه لريني آراشد يرمق
 لازم كلير . اولاً تربيه ديديكمز موضوع فكر لردكل ، برطاقم فعاليت لردر . بو اشارتله تربيه
 حادثه سني بر كره - علم كبي - فكري حادثه لردن آيريرز . ثانياً بو فعل ميخانيكي و عضوي دكل ،
 بشري بر فعلدر . بو صورتله تربيه يي برده كنديسيله قاريشيق بر صورتده دوشونيلن برطاقم
 يابانجي فعل لردن ده آيرمش اوليورز . شويله كه « برملك تربيه سي ، آتته تربيه سي ، شهر تربيه سي ،
 قير تربيه سي » تركيبيله افاده ايتديكمز تربيه ، تربيه فكري نك غايت كنش بر تلقيسنه تقابل
 ايديور . بو فكرده يالكنز انسانلرك تاثير و مداخله سي دكل ، بوتون محيطك فزيكي ، بشري ،
 جانلي جانسز بوتون موجودلرك ، طاغلرك ، طاشلرك ، اقليمك ، حيوانلرك و بوتون اطرافده كي
 اشيا نك تاثيري قصد ايديليور . بو تلقيه كوره تربيه معين و خصوصي بر تاثير دكل ، هر شي ، محيطدن
 كلن بوتون تاثيرلر و تلقيلردر ! استوارت ميل تربيه يي « طبيعتمزك تكملي ايچون كندى
 كندمزه و ديكر لر نك بزم اوزر مزده ياپديغي بوتون تاثيرلر » ديه تعريف ايتدكن صوكر
 قانونلري ، حكومت شكلريني ، صنايعي ، اقليم ، طوپراق ، وضعيت جوغرافيه كبي انسانك اراده سنه
 تابع بولونمايان فزيكي حادثه لري تربيه نك حدودي داخلنده كوستر مشدر . روحياتجي ريبوده
 « روحى وراثت » ، دائر كتابنده تربيه ايله وراثت مناسبتنى تدقيق ايدر كن تربيه نك بو كنش
 معناسنى موضوع بحث ايديور و تربيه يي محيطدن كلن بوتون تاثيرلر معناسنه آلييور .
 حال بو كه فيلسوف و تربيه جي بهين تربيه علمي آدلى كتابنده بو كنش تلقى يي حقل اوله رق
 تنقيد ايديور ؛ محيطدن كلن هر شي نك تربيه اولماد يغي ، گرچه فزيكي و جغرافي عامللرك
 انسانلرك تشكنده عامل اولديغي ، فقط بو عامللرك تدقيقى پداغوجيايه دكل ، سوسولوجيايه
 عائد بولنديغي اشارت ايديور . بو ذات كبي اجتماعياتجي دور قايمده فرانسزجه تربيه
 قاموسنده كي « تربيه » مقاله سنك باشنده تربيه نك بو معناده تلقيسنى شايان دقت بر صورتده

تنقید ایدیور، بو کنیش تعریفلرک عینی جنسیدن اولمایان واقعلری جمع ایتدیکنی
 وبومختلف واقعلرک عینی تعیرایله افاده سی بر طاقم تشوشلری انتاج ایده جکنی سویله یور .
 فی الحقیقه بوتون بو عامللر انسانک عضوی وروحي تشکلی اوزرنده قوتلیجه مؤثر
 اولقله برابر عینی جنسیدن بناء علیه عینی تعریف آلتنده طولانله بیله جک قوتلر دکلدرد ،
 وعینی علمک موضوعنه ادخال ایدیله مزله . مثلاً بوتأثیرلر آراسنده اقلیمه ، وضعیت
 جوغرافییه عائد اولانلر ودوغریدن دوغری یه حیاتیات موضوعنه داخل اولدیغندن حیاتیات
 علمنده تدقیق ایدلمک لازم کلیر . حال بوکه قانونلرک ، حکومت شکلرینک و جمعیت داخلنده کی
 بوتون دیگر انسانلرک عمومی وشعورسز تأثیرلری اجتماعیه عائددر . واجتماعیه عائد اولمغله
 برابر اجتماعی حادثه لرک تربیه نوعندن دکل ، صرف میخانیکی نوعندن در . دورقائم بونلری آنه
 سویولوژیکیک معین قسملرنده اجتماعی سیجویات : Ethologie sociale نامنی آلتنده مطالعه
 ایدیور . بوبحث اجتماعیاتک بر شعبه سنی تشکیل ایتکده در . خلاصه محیطدن کلن هر تأثیر ،
 محیطده اولان بیتن هر شی تربیه دکلدرد .

اوحالده تربیه نی اجتماعی محیطدن کلن هر تأثیره تشمیل ایتیه یوب بشری وشعورلی فعللره
 حصر ایتلی یز . حال بوکه اخلاقده ، دینده دوسجیه لر وارددر . اولرده بشری وشعورلی فعللردر .
 شو حالده تربیه دیدیکمز فعالیت طرز لریله دیگرلرینی تفریق ایده جک دها خصوصی برسجیه
 بولمق لازم کلیر . تربیه فعالیتی وجوده کلمک ایچون نه لازمدر ؟ اولامربی دنیلن بررشید ،
 ثانیاً بوشیدک تأثیرینی آلاجق عجمی بر فرد . بوتون تربیه فعللرنده بو ایکی عنصر مطلقاً
 وارددر . بناء علیه تربیه یه « رشیددن عجمی یه اولان بر تأثیر » دییه بیلیرز . فقط رشید ایله
 عجمی فردک موجود اولدیغی هر یرده تربیه وارمیدر ؟ ... بوتون اشیا کی مرربی صفتنی
 طاشیایان انسانکده دیگرلری اوزرنده شعورسزجه تأثیری موضوع بحث اولابیلیر . اوزمان
 تربیه اولدی ، دییه مه یز . بر تأثیر وجوده کلمشسه بیله بو اصل تربیه دیدیکمز تأثیر دکل ،
 هر کس وهر رشیدن کله بیله جک اولان بر تلقیندر . بوکا تربیه دییه مه یز . چونکه تربیه
 شعورلی ، قصده مقرون وبر غایه ایچوندر . بونک خارجنده وقوعه کلن تأثیرلر ایستهر
 انسان طرفندن ، ایستهر دیگر موجودات طرفندن وجوده کتیرلمش اولسون ، « تربیه »
 اسمنی آلماز . وبونوع تأثیرلر تربیه علمنک تدقیقنه کیرمز ، بلکه حیاتیات وروحیه عائد
 حادثه لردر . شو حالده تربیه رشید بر فردک رشید اولمایان بر فرده مقصده وغایه یه کوره
 مداخله سیدر . بو مقصد وغایه نه در ؟ هنوز اجتماعی حیاته آلیشامش اولان فردی بو

اجتماعی حیاتیہ آلیشدیرمق در . بو فعل ده بر طاقم اجتماعی ملکہار سناہ سنده خصوصی بر طاقم اصولار واسطہ سیلہ ، و بر تکسینقندن استفادہ ایدہرک ممکن اولور . شو حالده تربیہ هنوز اجتماعی حیاتیہ آلیشہامش اولان عجمی فردلرک اجتماعی فردلر طرفندن بو حیاتیہ آلیشدیرمق مقصدیلہ باصولی دائرہ سنده اجتماعیلہ شدیرلمہ سی ، بر طاقم اجتماعی ملکہارلہ تجهیزیلہ دیکدر .

شیمدی بویلہ بر تعریفہ داخل اولان حادثہلر ده بر علمہ موضوع اولمق طبیعتی موجود اولوب اولمادیغنی تدقیق ایدہم : اولاً بر علمک موضوعی اولان حادثہلرک اساسی شرطی ندر ؟ . بو شرط آفاق بر موجودیتی و خارجی حقیقتی حائز اولمقدر . بوتون علملرک موضوعلری خارجی ، حقیقی موجودلر در ، اعتباری کیفی موجودلر دکلدلر . تربیہ حادثہلر ده بو حال وارد . بونلر بوتون طبیعت حادثہلری کبی ، انسانلرک علمندن ، تفکرندن اول دخی بر موجودینہ صاحب درلر و فیزیکی ، روحی عالمک موجودیتی کبی بر موجودیت ده طاشیمقدہ درلر . اونلر بزم کیفی مزیا خود ارادہ مزله وجودہ کلمش اولمادیق کبی بو کیف و ارادہ ایلہ حقیقی کلکریخی دخی غائب ایتمزلر ! .. مادی و عضوی عالم کبی اجتماعی عالمده حقیقی بر عالم اولدیغندن تربیہ بو عالمک بر قسمی ، بر جزئیدر . تربیہ حادثہسی اجتماعی حادثہلرک بر صنفی در . ثانیاً بو حادثہلرک علم موضوعی تشکیل ایدہ بیامہلری ایچون آرالرنده کافی درجہده تجانس و مشابہت اولماسی لازم کلیرکہ تربیہ حادثہلرنده بو شرطده وارد . تربیہ حادثہلرینک معلوم و متکرر اولان اساسی عنصرلرندن دولایی عینی صنفہ ، عینی مقولہ یلہ داخل اولدیغنی کوردک . ثالثاً بو موضوعلرک بر علم تشکیل ایدہ بیلہ سی ایچون دیگر علملر دن هیچ برینک موضوعیلہ قاریشماماسی لازم کلور . تربیہ حادثہلرنده بو شرط دخی وارد . چونکہ هیچ بر مادی عضوی و یا اجتماعی حادثہ یوقدرکہ تربیہ نک تعریفنہ داخل اولان حادثہلری احتوا ایدہرک تدقیق ایدلمش اولسون . او حالده دیہ بیلیرزکہ تربیہ حادثہلری مستقل بر علمہ موضوع اولاییلر . بو علمی تأسیس ایتمک بر امکاندر . بو امکانک تحقیقی نہ صورتلہ اولہ حق ؟ .

اولاً : تربیہ نک تعریفنہ داخل اولان حادثہلری جمع ایتمک و دیگر لرینی بو جامعہ دن خارج براق لازمدر . هانکی فعالیتلر تربیہ در ، هانکی لری تربیہ دکلدر ؟ تربیہ حادثہلرینک نوعلری ، شکللری ، عنصرلری نهدن عبارتدر ؟ بوتون حادثہلری تحری ، مشاہدہ و تثبیت ایتمک لازمدر . بو حادثہلر ابتدائی جمعیتلر ده اولدیغنی کبی سادہ جہ منتشر اولمقلہ قالماز ، بو کونکی جمعیتلر ده اولدیغنی کبی متعضی بر شکل آلیبور . مکتب بو متعضی تربیہ نک اک مهم قسمیدر . مکتبک مادی تشکیلاتی ، قادرومی ، درس پروگراملری ، تدریس اصوللری ، تربیوی اینیلری ،

عنعنه لری ، انضباطی ، کتابلری . . بونلر هپ تربیه حادثه لری زمره سندنلر .
 مع هذا تربیه حادثه لری منتشر ویا متعضی ، ساده جه تحقق ایدن عمللردن عبارت دکدر .
 معین بر جمعیتده یاشایان مفکوروی قیمتلرده اوجمیتک حقیقت و شائیتندن خارج دکدر .
 مفکورده حقیقی حیاتک بر محصولی ، بر تجلیسی در . اوده معین سبیلرله وجوده کلیر و آفاق موجودیتی
 واردر . بناء علیه بر جمعیتده تربیه نك اعتیادلری کبی مفکورملرینخده تدقیق ایتک لازم کلیر .
 و بو تدقیق مربی اسمنی طاشییان بوتون رشیدلره عاڈ اولمالیدر . آنا بابا ، حوجا ، اوسته ،
 ضابطه کبی . فقط بو حادثه لرك ساده جه تثبیتی بر علم تشکیل ایدمز . بو حادثه لری ایضاح ایتک دخی
 لازمدر . بو مقصده وارمق ایچون اولا حادثه لری کندی آرالرنده تصنیف ایتک لازم
 کله جکدر . مادام که تربیه جمعیتک بر تابمی در . یعنی بر جمعیتک تربیه سی اونک دینی ، اخلاقی ،
 علمی و اقتصادی مؤسسهرینه کوره دکیشیور ، اوحالده منطقیاً اجتماعی بنیه سی باشقا
 اولان جمعیتلرکده تربیه لری باشقا اولمق و اجتماعی بنیه لری مشابه اولان جمعیتلرک تربیه
 سیستملرنده مشابهت بولونمق لازم کلیور . ایشته بوتون بو مشابه ، عینی اجتماعی بنیه یه
 منسوب جمعیتلرده تربیه سیستملرینه تخصص اولان مشابهتلی تفریق و مغایرتلی
 طرد ایدرک تربیه لرینک مشترک اولان سجه لرینی بولمق ممکن در . بو مشترک و صفرک
 هیئت مجموعه سی تربیه نك آموزجلری اولاجقدر . فقط علمک وظیفه سی بونکله
 بیتمش اولماز ، بونوعلرک ایضاحی ده لازمدر . یعنی نوعی تشکیل ایدن سجه لرلی
 سبیلرینه ربط ایتک ایجاب ایدیور . بوده ایکی شکلده : اولا هر تربیه نوعنه
 خاص اولان سجه لر نه کبی شرطلره و مرادفلره معلق در ، یعنی تربیه آموزجی ایله دیگر
 مترادف آموزجلر آراسنده نه مناسبت ونه تساند واردر . ثانیاً هر آموزج ماقبلنده کبی
 آموزجدن ناصل حقیقه شدر . . بو صورتله تربیه نك حیات و تکاملنی اداره ایدن قانونلری ،
 معینتی کشف ایتمش اولاجغز . بو قانون و معینیتلرک هیئت مجموعه سی مستقل بر اجتماعیات
 علمنک موضوعنی تشکیل ایدم جکدر . اجتماعیاتده دینی حادثه لری بر طرزده تفکر ایدن علمه
 دینی اجتماعیات یا خود دینلر علمی دیوروز ، اخلاقی حادثه لری تدقیق ایدن علمه ده اخلاقی
 اجتماعیات یا خود اخلاقلر علمی دیوروز . اوحالده تربیوی حادثه لری تدقیق ایدن بو علمه ده
 تربیوی اجتماعیات : Sociologie de l'éducation یا خود تربیه لر علمی دییه بیلیرز .
 شیمدی ، بو صورتله تأسیس ایدم جک اولان علمک موضوعی پداغوجیانک موضوعندن
 بوسبوتون آیری اولاجقدر . پداغوجیا ، اولمق ویا اولمقده اولان بر تربیه یی دکل ، اولماسی

لازم کلن ویا اولماسی طلب ایدیلن بر تربیہ نی تدقیق ایدیوردی . حالبوکه تربیہ علمی دوغریدن دوغریہ اولمش ویا اولمقده اولان تربیہ نی تدقیق ایدر . پداغوجیانک موضوعی پداغوقلرک آرزوسی ، اشتیاقیدر . حالبوکه تربیہ علمنک موضوعی سادهجه «واتمه» در . موضوع بحث اولان امر ، اک کری زمانلردن اک یکی زمانلره قدار بوتون زمان ومکانلرده ، بوتون محیطلرده ویرلمش وویرلمکده اولان تربیہ نک برواقعه ، آفاق بر موجود کبی ،ینه آفاق بر صورتده تدقیقی در . پداغوجیا پداغوقلرک قریحه سندده بولدیغی تربیہ صورتنک ، تربیہ خیالنک وصفلرینی تثبیت ایدر . حالبوکه تربیہ علمی حقیقتده ، عالم خارجیده ذاتاً موجود اولان تربیہ واقعه سنک حقیقی وصفلرینی تثبیت ایدر . پداغوجیانک موضوعی استقبال اولدیغی حالده بو علمک موضوعی ماضی وحالدر . کرچه علمک تطبیقات عملیه سی واستقبال اوزرنده دخی فعالیتی وارددر ، بوتون علملر برفنه ویاخود بر صنعته منجر اولور ، بوفن وصنعتلرک وظیفه سی ایسه حالی اصلاح ایتک واستقبالی حاضر لاقدر . فقط پداغوجیا ایله تربیہ علمنک تطبیقاته تاثیرلری عینی صورته اولماز . پداغوجیا اساساً بر علمک قطعی وتام تطبیقاتی دکادر . دوغریدن دوغریه ممکن وطبیعی فرض ایدیلن بر استقبالک تمسیدر . حالبوکه تربیہ ماضی وحالک مثبت برصورتده تدقیقی نتیجه سندده حیقارلمش اولان برطاقم نتیجه لدر . تربیہ علمنک وظیفه سی ماضی وحالده کی تربیہ مؤسسهلرینک یاخود پداغوقلرک تنقیدی واونلر یزینه دها معقول وداها یکی اولدیغی فرض ایدیلن دیکرلرینک قونیلماسی دکلدر ؛ بو علمک وظیفه سی بر دورک ، حتی پداغوقلری داخل اولدیغی حالده تربیہ مؤسسسه سی صرف اشیا وخارجی موجودلر کبی بی طرفانه تدقیق ایتکدر . پداغوجیانک وپداغوقلرک طبیعتی اختلالکار اولمقدر . چونکه حکمت وجودلری اسکیننی یقوب یکیننی قویمقدر ؛ بونلر دوغریدن دوغریه عملی بر مجاهده نک اشیاقلرینی افاده ایدرلر . حالبوکه تربیہ علمنک وظیفه سی - هر علم کبی - نه محافظه کار نه ده انقلابجی اولمق ، سادهجه آفاقی قالمقدر . اوبزی بوتون پداغوقلرک اثرنده کورلدیکی کبی نه اسکی حقنده مطلق صورته غیر ممنون یاپار ، نه ده استقبال حقنده مطلق صورته نیکین قیلار ، وظیفه سی صرف طبیعت اشیا نی تدقیق واونی اظهار ایتک اولدیغندن ماضی به عاقد اوله رق محافظه ایدلمه سی لازم کلن عنصرلر ایله استقبال ایچون نه تمنی ایده بیله جکمز ی بیلدیرر .

تربیہ علمنک موضوعی خارجی عالم اولدیغندن تدقیقاتی ده بو عالم اوزرنده یاپاچقدر . بوتون اجتماعی علملر ایچون معلومات مأخذی اولان اتنوغرافیا وتاریخ ، تربیہ علمی ایچون

دخی مأخذ وظیفہ سی کورہ جکدر . ہر ایک تدریقک موضوعی جمعیت و مؤسسہ لری در .
 تربیہ علمی تربیہ واقعہ لری نہ عائد اولان معلوماتی بو تدریق لردن آ لاجقدر . بناء علیہ تربیہ
 عالمی ایچون تربیہ اتنو غرافیسی و تربیہ تاریخی برنجی درجہ دہ احتیاجدر . فقط « تربیہ
 تاریخی » دینجہ « تربیہ جیلرک تاریخی » آ کلا شیلما ملیدر . چونکہ تربیہ تاریخی دیمک
 تاریخہ یا شامش فعلاً وجود بولمش اولان تربیہ لریک تاریخی دیمکدر . حال بوکہ فن تربیہ
 ویا پداغوجیا تاریخی دیدیکمز تاریخ ، اکثریا فعلہ عیناً انقلاب ایتمین تربیہ فکری لرینک
 و نظریہ لرینک تاریخی دیمکدر . بو اعتبار ایله مثلاً قومپایرہ ، گز کی مؤلفرک فن تربیہ
 تاریخنلردن اجتماعیاتک دوغریدن دوغری یہ استفادہ سی موضوع بحث اولاماز . فقط
 دینیہ جک کہ اجتماعیات نظرندہ تربیہ جیلرک سیستم وجودہ کتیرمش اولان انسانلرک دہ
 تدریقہ دیگر بر ماہیتی یوقیدر؟! . شہہ سز بو ماہیت واردر ، فقط اجتماعیاتک بویوک
 تربیہ جیلر دہ دقت ایدہ جکی جهت ، اولرک فکری لری ، نظریہ لری دکل ، بوفکر و نظریہ لرینک
 بالذات جمعیت حیاتیہ ، جمعیت تربیہ سیلہ اولان مناسبتی ، تساندی در . اجتماعیات
 نظرندہ تربیہ سیستم لری و بوتون فلسفہ سیستم لری اجتماعی بنیہ ایله علاقہ دار اولان
 بر واقعہ در . بر فلسفہ سیستمی نہ قادر شخصی و اوریترنال بر رویت افادہ ایدر سہ ایتسین ،
 ہیچ بر زمان زماندن ، مکاندن مجرد ، منزوی برشی دکلدر . بالعکس روصو کی اجتماعی
 حیاتیاتک حملہ لری کئی سہ زہ نلری دہ داخل اولدینی حالہ ، بوتون فیلسوفلر و پداغوقلر زمانلرینک
 بعض اشتیاق لری نہ ترجمان اولمشلردر . زمانلرینک بعض اجتماعی و تربیوی مفکورہ لری بو آدم لریک
 اثر لریلہ بر شعور قازانمش و مؤسسہ یہ انقلابی میسر اولمشدر . بناء علیہ اجتماعیات بو آدم لریک
 ظهور ، موفقیت و انہزامنی ایضاحہ چالیشیر . تربیہ اجتماعیاتکی نظرندہ بر رابلہ نک ، بر روصونک ،
 بر پستالوجی نک ظهوری تصادفی دکلدر . بونلر ایضاحہ دکر بر معینتی اولان حادثہ لردن در .
 ہر علم کی تربیہ علمی دہ بر کرہ تأسس ایدنجہ تطبیقاتی و عمومی نتیجہ لری اولاجقدر .
 علمک غایہ سی طبیعتہ کی معینت لری ، ایجاب و ضرورت لری کشف ایتک دکیدر؟ شو
 حالہ تربیہ علمی تربیہ نک جمعیت لری ایچون نہ کی ضرورت لری ، ایجاب لری و معینت لری احتوا ایتدیکنی ،
 تربیہ نک اتمولی ایچون پداغوقلرک کیفہ و سیستمہ تابع اولمادیغی اثبات ایدہ جک در .
 حال بوکہ تربیہ علمک تطبیقاتندن وجودہ کلہ جک اولان تربیہ فنی ہر فن کی طبیعت
 اوزرندہ مؤثر و حاکم اولمق مقصدینہ خدمتہ مکلفدر . شو تقدیردہ علمک کشف ایتدیکی
 ضرورت لری ، فنک آرادیغی حریت لری نہ ناصل تالیف ایدیہ بیلیر؟! . حقیقتہ بویلہ بر تناقض

موجود دكلدر . چونكه علمك بزه او كرتديكي ، جبر وشامت دكل ، ساده جه معينيت
 و ضرورت در . طبيعته حادثه لرك بر طاقم قانوندره تابع و بوقانون لرك ضروري ماهيته اولماسيله
 اولري كندی اداره مزه تابع قيلمق تشبثي قابل تاليفدر . طبيعت او كره نيلدجه اولري
 قوللامق خصوصنده كي ازاده مزده قوت بولور . اكر بويله اولماسايدى فيزيك و كيميا
 تطبيقاتسز قالا جقدى . بو علملرده اولدينى كى اجتماعياتك هر شعبه سنده اجتماعى علمى
 متعاقب برده اجتماعى صنعت ويا فن وجوده كستيرمك ممكندر . تعبير ديكرله هر علم كى
 اجتماعى عاملر كده تطبيقاتى وارددر . مثلاً سياسى اجتماعياتك عملى نتيجه لرى سياست اولاجى
 كى ، تربيه علمنك تطبيقاتى ده علمى برپداغوجيا اولاجقدر . داهادوغريسي اسكى
 پداغوقلرك تربيه غايه لرى ، تربيه مؤسسسه لرى حقنده كى بوتون تقيدلرى يرينه تربيوى
 اجتماعياتك تطبيقاتى قائم اولاجقدر . بو علمك برنجى عمومى فائده سى سالم و مرضى
 اولان حادثه لرى برى برندن تفریق ايتك اولاجقدر . عضوى حياتده اولدينى كى اجتماعى
 حياتده مرضى حادثه لرى وقوعه كله بيلير . اجتماعيات تربيه مؤسسسه سنه اصولنى تطبيق
 ايدهرك بو مؤسسسه نك طبيعتنى و سالم اولان حياتى كشف ايدهبيله جكندن انسان مرضى وقوعاته
 قارشى متيقظ بر موقع آلابيلير . بو صورتله طبيعى حياتك اسرافنه و خسته لئسنه مانع
 اولابيلير . بوندن باشقا بالذات سالم اولان حياتى تقويه ايتك امكانى بخش ايده جكدر .
 شويله كه بر حيات ، بر جمعيت نه درجه سالم اولورسه اولسون دائماً ماضي سنك تاثيرى
 آلتنده در . اسكى بر حياته عائد اولان مستحاثه لرى يكي مفكورده نك انكشاف و تجلى سنه
 انكل اولورلر . بو اوزون مدت سوررسه مرضى حال ظهور ايدر . اجتماعيات
 ماضى يى تدقيق سايه سنده تكاملك سيرىنى كشف ايدهبيله جكندن ماضى يه عائد اوله رق
 ازالسه سى لازم كلن قيمتلر اوزرينه نظر دقتى جلب ايدر . بو صورتله يالكر اجتماعى بنيه
 اوزرنده مؤثر اولمغله قالماز ، اك علمى بر تفكر اولديغنده بو ماهيتدن اولمايان تفكر لرله ده
 مجادله ايدهبيلير ؛ خيالجيلرك ، موهومه جيلرك تحريكاته ، هر نوع فكر اختلافرينه و بو
 اختلافلر كده كندينه كوره اجتماعى حياتده توليد ايدهبيله جكى اغتشاشلرد مانع اولور .
 بو علمى تاسيس ايچون مراجعت ايديله جك اصول بوتون اجتماعى علملرده اولدينى كى
 آفاقى اصولدر . بو اصولك اجتماعى واقعهرك تدقيقنه نه صورتله تطبيق ايديله جكنى كوسترن
 قاعده لرى دورقاييم « اجتماعيات اصولنك قاعده لرى » ينه دائر كتابنده موضوع بحث

ایتمشدر . دور قایمک بو توصیه لر بنه قیاساً تربیوی اجتماعیات تدقیقاتنده رعایت ایدلمه سی لازم کلن قاعده لری موضوع بحث ایدیورم :

برنجی قاعده : تدقیقاته باشلامه دن اول علمی بر صورتده وجوده کتیرلمش اولمایان بوتون تربیه مفهوم لرندن ذهنی تجرید ایتمک لازمدر . کرچه بوتون اجتماعی حادثه لر کی تربیه حادثه سنکده خارجی بر موجودیتی واردر . فقط بو حادثه لره قارشوی وضعیتمز مادی جسملر قارشیسنده کی وضعیتمزک عینی دکلدر . مادی جسملر مکر و حسلر مزدن خارج بر موجودیتی حائزدرلر .

حالبوکه اجتماعی حادثه لرک ترکیبی بشری تصور لر مز و حسلر مزله یوغورولمشدر ! اولری خارجی موجودلر کی سر بستجه تدقیق موقعنده دکلز . بو موضوعلری عینی زمانده یاشامقده یز . اونک ایچون علمی مفهوم لر الده ایتمک اوزره تدقیقنه باشلایاجغمز بو موضوعلر حقنده ذاتاً علمی اولمایان فکر لر اولدن بری موجوددر . بو فکر لرک تدقیقاتمزک بی طرفلغنی یوزماسی ممکندر . بو صورتله بر حقیقت علمی یزینه بر خیال علمی ، و بر ایدنه تولوژی وجوده کله جکدر !.. شو صورتله تحلیل یا پاچق یرده حقیقت حالده عندی بر ترکیب یا پمش اولورز .

بوکی قبی فکر لر یا لکنز دینی ، اخلاقی و حقوقی تدقیقات ایچون بر انکل دکل ، تربیوی تدقیقات ایچونده بر انکلدر . تربیه بحثنده ده علمی بر اصول قوللانیلمق سزین احضار ایدلمش بر طاقم مفهوم لر واردر . مثلاً تربیه ، انضباط ، جزا ، اطاعت . . . کی بر چوق تعبیر لر قوللانیورز که بونلر حقنده اساساً مثبت دینیله بیله جک فکر مز بیله یوقدر .

بوتون بو تعبیر لر مزده حسلر مزک ، هیجانلر مزک ایزلری ، ملی و عائلی تلقیلر مزک عنصرلری واردر . دیگر جهتدن عینی کله بی فرقنده اولمق سزین پک مختلف معنالرده قوللانیورز .

اکثریا هپمزک یاپدیغی کی « تربیه » کله سی هم اصل تربیه بی یعنی رشیدلرک بر غایه ایله یاپدق لری مداخله بی ، هم ده محیطک کایشی کوزل تاثیر لرینی افاده ایدیور !.. حال بوکه هر ایکی معنایک طبیعتی آیریدی . بو اختلاط داها بر چوق تشوشلرک سائقی اولیور .

علمک برنجی وظیفه سی هر شیدن اول علمی صورتده احضار ایدلمه مش اولان بو عندی مفهوم لری تبعید ایتمک و قوللاندیغی مفهوم لریک معناسنی تعیین و تحدید ایلکدر . و بو جنسندن غیر معین مفهوم لریک قوللانیلماسنه مجبوریت کورولدیکی زمانده ده صو کدرجه احتیاطی اوله رق قوللانیقدر . ده قارتک « علمی شبهه » دیدیکی شی بودر . علمی شبهه دن مقصد کندیسندن اول علم نامه قبول و استعمال ایدلمش اولان بوتون مفهوم لریک قونترول ایدلمه سیدر . بناء علیه علمی بر تربیه تدقیقاتنده یاپیلاجق برنجی ایش تربیه ، تدریس ، مکتب ، عمومی تربیه ،

مسلكى تربیه ، جزا ، مكانات ، قوه دوقاسیون ... كې كليشى كوزل قوللانیلمقده اولان بوتون تعبيرلك اولاقونترولى وبوكى تعبيرلرله قصدایدیلن معنالك ايكلرلكه محل برافا اياجق بر صورتده تحدیددر .

ایکنجی قاعده : تدقیقاتی، معین، مشترك وصفلریله بر صنفه داخل اولان حادثه لره حصر ایتمکدر . بونك ایچون هر شیدن اول تدقیقی موضوع اولان حادثه لری تعریف ایتمک لازمکیر . آفاقی بر تعریف نه صورتله یاپیلا بیلیر ؟ آفاقی بر تعریف حقیقی حادثه لری احتوا ایدن وبو حادثه لره اك اساسلی اك بنیوی سجیه لرینی تثبیت ایدن بر تعریفدر . بناء علیه بویله بر تعریفك عامی اولمایان تصور لر مرز ومفهوم لر مرزله هیچ بر علاقه سی یوقدر . بناء علیه بر تعریف وجوده کثیرررکن دقت ایده جك نقطه، عارضی، وسطی اولان سجیه لره دائمی و بنیوی سجیه لری تفریق ایده بیلیمکدر . مثلا تربیه حادثه سنی تعریف ایدرکن مراجعت ایده جکمز سجیه لر تربیه فکریه ، تربیه بدنیه ، تربیه دینیه کي مختلف شکلدرده کي حادثه لك مشترك، عینی زمانده اساسلی سجیه لری اولمق لازمدر . بو سجیه اولجه اشارت ایلدیکی اوزره بر رشید ایله رشید اولمایان بر فردك موجودیتی ورشید طرفندن اجتماعی حیاته انطباقه ایتمک خصوصنده کي مداخله سی در . بو سجیه نی حائز اولان بوتون بشری فعللر تربیه در . شو صورتله محیطك واشیانك صرف میخانیکى اولان وهوانك ، رطوبتك صرف عضوی اولان تاثیر لری تعریف خارجنده بر اقلیمش اولاجقدر . فقط دینیله جك که اشیانك بو ظاهری علامت لری اولنلك حقیقه تلرینی کوسترمک ایچون کافی می در؟! .. فقط آیری آیری نوعلره داخل اولان حادثه لری بدایتده ظاهری فرقلرینه کوره تصنیف ایتمکدن باشقا نه چاره واردر؟! بو تصنیف بر کره یاپیلدقن صوکرادر که داهاتالی، داهای باطنی لرینه واصل اولمق میسر اولور .

اوجنجی قاعده : احساس لری انفسی اولمق دن قورتارمق در ، بو تهلمکدن ناصل قورتومالی؟! اجتماعیاتجی مادیاتجیلرک مراجعت ایتمکی آفاقیك واسطه لرینه مراجعتدن مستغنی قالماز . فیزیک بسیط رؤیت وقید واسطه لری یرینه آلتلری، و یازیجی آلتلری قویمشددر . اجتماعیاتجی ده بوکى واسطه لره مراجعت ایده بیلیر . اجتماعیاتجینك نظر اعتباره آلاجنی و تصنیف ایده جکی سجیه لرك یالکمز محسوسی اولماسی کافی دکل، بونلرک آفاقی بر موجودیتی اولماسی ده لازمدر . آفاقی اولمق ایچون انفسی لکدن قورتولمق لازمدر . تعبير دیکرله آفاقی ، انفسی حالتلرله اختلاط ایتمه یه جك درجه ده اشیا یه تبدل ایتمش ،

خارجی بر موجودیت قزائش اولان در . مادی حادثه لرده اولدیغی کبی اجتماعی حادثه لرده بو خاصه واردر . چونکه اجتماعی حادثه لرده انفسی تمللرندن آیریلوب خارجی شیلر کبی تجلی ایدر لر . اخلاقی ، حقوقی قاعده لر ، ضرب مثلر ، آتا سوزلری ، صنعت مکتبلری ، بشری جوغرافیایا حادثه لری ... کبی . بو موجودلرک فردی تلقیلردن آزاده ومستقل بر موجودیتی واردر . ایشته بودائی و خارجی وارلقدن استفاده ایدرک تدقیق و مساحه لری ممکن اولور . فقط بو امکان تربیه تدقیقاتی ایچونده واقع می در ؟ .. بونده شبهه یوتدر . چونکه بوتون بوقاعده لر ، ضرب مثلر ، آتا سوزلری و بشری جوغرافیایا حادثه لری ، یالکنز اخلاقه ، حقوقه عائد دکل ، عینی زمانده تربیه یه ، اخلاقی ، بدنی و فکری تربیه یه عائددر . بناء علیه حقوقی و اخلاقی اجتماعیاتده اولدیغی کبی تربیوی اجتماعیاتده اشیا اوزرنده تدقیق ایتک امکانی واردر . مثلاً بر جمعیتده تربیه نك قبیله نك بوتون فردلری طرفندن ویریلن منتشر بر حرث شکننده اولماسیله داها متکامل جمعیتلرده اولدیغی کبی عینی تربیه نك بر پاپاس ، بر حوجا طرفندن ویریله سی آراسنده فرق واردر . شکله حاصل اولان بو فرق لر داها اساسلی ، داها دوین بر طاقم تحوللرک ظاهری مرادفلیدر . بو بنیوی خصوصیت روحی نوعدن دیگر خصوصیتلرک مرادفیدر . شو تقدیرجه تربیه سی منتشر و تربیه سی متعضی جمعیتلر دییه جمعیتلری اولای ایکی یه آیرمق و متعضی لر اوزرنده تکرار تصنیفلر یایمق دوغریدر . تربیه نك خصوصی اللره تودیعی دواملی و معضل بر تکاملک مبدائی در . بالاخره مربی لرک عینی زمانده دین کبی بر مؤسسه نك مأموری ایکن بوسبوتون مستقل بروضعیته کله سی و مثلاً مسلیکی تربیه نك اوستالردن مکتبلره انتقال ایتمه سی ، ینه بنیوی بر طاقم تحوللرک مرادفلیدر . بویله جه تربیوی تکاملده بوکبی آفاقی و خارجی علامتلیری یا قلامق سایه سننده تربیه انموزجلرینی تثبیت ممکن اولاجقدر .

۴ - تربیه و فرد

بو مشاهدلر بزه تربیه نك اجتماعی بر مؤسسه اولدیغی و اجتماعی مؤسسه لرک آفاقلیک ، عمومیلک ، مجبرلک و اضافیلک صفتلرینه اشتراک ایتدیکنی کویسته ریور . بونتیجه پداغوجیانک قبول ایتدیکی معین اساسلره مغایردر . چونکه اونک آرادینی تربیه ، بوتون زمان و مکان قیدندن آزاده و هانکی دوره ، هانکی جمعیته عائد اولورسه اولسون بوتون انسانلره قابل تطبیق اولان عمومی و مطلق بر تربیه در . آرادینی بوتون بشریت ایچون قابل تطبیق بر نمونه

اکمل ، بدنی ، فکری ، حسی ، ادارہ سی مکملاً تربیہ ایدلمش وحتی بوملکہ لری آراسنده توازن تأمین ایدلمش اولان بر انساندر !.. پداغوجیانک تصویرینی چیزمک ایستہ دیکی « تربیہ لی آدم » نمونہ سی بودر . پداغوجیا بو انسانک تخمینی فردک عضوی طبیعتندہ بولدیغی ایچوندرکہ فردی بر فرد اوله رق تدقیق ایدن بر علمه مراجعت ایدیور . بو علم روحیاتدر . بو علم بزہ حد ذاتندہ ترقی و تکمیل تخمیرینی حائر اولان انسانک ترقی و تکمیل اصولرینی کوسته ره جکدر . حال بوکده فردہ ذکا ، حس و اراده کبی ملکہ لری تأمین ایدن ، کندی عضوی وراثتی دکلدر ، فرد بو ملکہ لری جددلرندن توارث ایتمز . زیرا بونلر اساساً غیر قابل توارث اولان ، چونکہ معضل و نازک قازانجلردر . بوتون ملکہ لریک منشای جمعیت حیاتیدر . انسان حال طبیعیده قالسایدی ، نه ذکاسی ، نه حسی ، نه ده اراده سی بویله تشکل ایدمزدی . بونلری برم روحزده ایجاد ایدن جمعیت و جمعیتک تربیہ دینیلن مؤسسہ سیدر . فردی جمعیتک بدنی ، فکری ، و اخلاقی ملکہ لریله تجهیز ایتمک جمعیتک ، تربیہ نک ، و نهایت مربی نک وظیفه سیدر . جمعیت اولماسایدی ، چوجوق بلکه یالکز سوق طبیعیلرینک اوتوماتیک فعالیتنه تابع اولاجق ، فقط هیچ بر زمان علم ، اخلاق ، ذوق کبی ملکہ لری قازانامایاجقدی ، حیواندن فرقی اولامایاجقدی . دینیله جک که : فرد اساساً اجتماعی بر مخلوق دکلیدر ؟ فرد اساساً اجتماعی مؤسسہ لریک کندی روحندہ تأسسنه مستعد اوله رق یارادلش دکلیدر ؟ . و فردده بواجتماعیله شمه استعداد اولماسایدی قابل تربیہ اولابیلیرمیدی ؟ « اساساً انسان یاوروسنده کی اجتماعی حیاته استعدادلره مالک اولمایان حیوان یاورولری انسان کی تربیہ ایدیله بیلیرمی ؟ ! » بو سوالی صور مق باشقا ، شو حقیقتی اشارت ایتمک باشقادر : انسانده کی فکری ، اخلاقی ، بدیعی .. دیدیکمز اجتماعی ثروت جمعیت سایه سنده بریکیمشدر ، دیمکه بزنه قصد ایدیوروز ؟ مقصد انسانک هر دورلو اجتماعیله قابلیتندن محروم اولدیغی ادعا ایتمک دکلدر . بالعکس انسان بوتون دیگر حیوانلردن آیری اوله رق مستثنی درجه ده اجتماعیله شمه استعدادینه مالکدر . فقط بو استعداد یالکز باشنه هیچ بر شی افاده ایتمز . اونک بوتون معناسی معین بر جمعیت داخلندہ تربیہ ایدیله جک اولان بر فردک جمعیتک مدنیتنی قبوله مستعد بر مخلوق اولماسندن عبارتدر . یوقسه یالکز باشنه قالان بر چوجوق دینه مستعد اولدیغی حالده دیندار دکلدر و اولاماز . اخلاقه مستعد اولدیغی حالده وظیفه صاحبی دکلدر و اولاماز . بو ملکہ لری قازانایلمک ایچون جمعیتی طرفندن معین تاثیرلره

معروض قالماسی، ایشله نهمه سی لازمدر. نته کیم صنعتکارک وجوده کتیردیگی هیكله نظر آجامور
 پک ابتدائی برمالزمه در. چامورک الستیقیتی سایه سنده صنعت اوندن هرشی وجوده کتیره بیلیر
 دیمکدر. فقط کندی باشنه چامورهیچ بر بدیعی افاده ایتمز. ایشته پداغوجیا بوتون نظریه لریخی
 تأسیس ایتمزدن اول انسانک طبیعتی حقنده فرقنده اولمقسزین قبل التجربی بر حکم ویریور :
 بو طبیعتک دین ، اخلاق ، علم ، صنعت . . . کبی مؤسسهلری احتوا ایتدیکنی قبول
 ایدیور و بونلرک نشوونما بولماسی ایچون یالکز اصوللرینک کشفی لازم کله جکنی فرض
 ایدیور. فضله اوله رق عینی طبیعتی، عینی ترقی و تکمیل سرمایه سنی بوتون انسانلر آره سنده
 مشترک ظن ایدیور. بو سببدن دولایی مختلف جمعیتلرک تربیه لری آراسنده کی فرقی تربیه
 حقنده کی فکرلرینک ، انسانک طبیعتی حقنده کی علملرینک نقصاننه حمل ایدیور! . . . وهر
 موجود تربیه سیستمی بونک ایچون تنقید ایدیور . بویله یاپارق پداغوجیانک
 واصل اولدینی مفکوره هر نوع جمعیت و محیطی قیدلردن ، شخصیتدن آزاده مجرد ،
 وین الملل بر آدام تصویریدر . حال بوکه حقیقت بزه بونک مثالی کوسته رمه یور ،
 تاریخ و اتنوگرافیا بزه طبیعتده آدامک دکل ، بلکه آداملرک موجود اولدیغنی،
 جمعیتلرله و جمعیتلرده کی خصوصی محیطلرله آدام مفهومکده برلکده دیکشیدیکنی
 کوسته ریور . آفاق اولان تدقیقاتمز آدام تعیرینک مجرد بر مفهوم اولدیغنی دکل ، جمعیتک
 کوزل ، اینی ، دوغری ، مفهوم بویله برابر سیاسی دیکشیدین تاریخی ، جغرافی بر مخلوق ،
 حقیقی موجود اولدیغنی کوسته ریور . ایشته بوتون جمعیتلرده کی تربیه مفکوروسی بو آدام
 خیالی تصویر ایدیور . جمعیتلرک یکی نسللرده خلق و ایجاد ایتدیگی انسانی انموزج ایشته
 بو آدامدر . آدامه بویله اضافی بر معنا ویرمه دجه جمعیتلرک تربیه لرنده کی تخالی آ کلامق
 ممکن دکلدر . بر جمعیتک بوتون مؤسسهلرینه مربوط اوله رق یاشایان داها دوغریسی
 بوتون او مؤسسهلرده یکی نسللردن طلب ایتدیگی صوک و صفلرک و شرطلرک عکسندن عبارت
 اولان برغابی و بوغایه نک بوتون حیاته انطباق ایتمه سنی انسانلرک ضلالتیه ایضاح ایتک ناصل
 ممکن اولور؟! بشری بر مؤسسهنک ایلک شرطی حقیقی بر طاقم احتیاجلری افاده ایتمه سیدر .
 اک ابتدائی تلقی ایدیلن بر دینک بیله کندیسنه کوره بر حکمت وجودی، و حقیقتی واردر .
 افاده ایتدیگی شی فردلرک فکری ویا لسانی ضلالتی دکل ، بوتون بر جمعیتک احتیاجی ،
 ضرورتیدر. ذاتاً چو جو قلمزه ویردیگمز اعتیادلرک ماهیتی بزم منفعت شخصییه مزه موافق
 ویا مغایر اولسون ، دوغریدن دوغرییه جمعیتک احتیاجی دکلیدر؟ بدن ، فکر ، ذوق کبی

داهاز یاده فردی حیاتمزه و فردی استفاده لرمزه متوجه اولان قوتلرمزی بالذات جمعتمزك مساعده سی و طالی اوزرینه اجرا ایتمه یورمی یز؟ فکری تربیه نك بوتون جمعیتلر، ایچون وهر دورده عینی درجه ده محسوس و مجبر اولدیغنی کیم ادعا ایده بیلیر؟ بو کونکی ملتلرده تحصیل ابنتدائینك مجبوری اولماسنه رغماً هنوز بو احتیاجی هیچ حس ایتمین جمعیتلر حتی عینی جمعیتك ایچریسنده مختلف محیطلر و زمهرلر یوقیدر؟ کیم بزه او کونک احتیاجنك تمامیه انسیاقی اولدیغنی ادعا ایده بیلیر؟ بونک کبی تربیه بدنیه خصوصنده کی قیمتلرمز تمامیه عضوی احتیاجلردن ایلری کلدیکی ناصل ادعا ایده بیلیر که بالذات بدنك، فعالیت بدنیه نك روحی، باطنی انکشافه انکل اولدیغنی قبول ایدن دورلر واردر. دیگر جهتدن بدنك قوتی، بدنك چویکلکی، بدنك ظرافتی... کی وصفلر آیری جمعیتلرک احتیاجنی افاده ایدن قیمتلردن باشقابرشی دکلدیر. بوتون تربیه لرکی بدن تربیه سنكده محیطله برلکده دکیشدیکنی کوریورز. طبیعتك فعالیت بدنیه نی ایجاب ایتدیرن بعض تمایللاری تربیه بدنیه نك جمعیتلرله برلکده دکیشهن غایه لرینی ایضاح ایده میه جک درجه ده مبهم و عمومیدر... بدن و فکر تربیه سی کی ذوق و صنعت تربیه سی ده جمعیتلرک احتیاجلرینی و فردلرندن طلب ایتدیکی اعتیادلرک نوعنی افاده ایدر. ذوق بدیعی هر زمان هر یرده حرثی لازم اولان بر محصول تشکیل ایتمه یور. حتی آتیه سینه سنك فردنده آرادینی بدیعی قابلیتلر اسپارطه سینه سی طلب ایتمه یوردی. رقص، موسیقی، بلاغت احتیاجی ده هر جمعیت ایچون عینی درجه ده دکلدی. شو حالده «صنعت غذای روحدر، اک طبیعی بر احتیاجدر. تربیه بدیعیه انسانی حرثک اساسیدر...» کی حکم لرک قیمتی سوق طبیعیلرمز اعتباریه دکل، محیطلرک احتیاجلرینه کوره در. خلاصه اک فردی ملکه لرمزک بیله اجتماعی ضرورتلرله علاقه سی واردر. بونلر اجتماعی تکاملک برر تابعلرندن باشقه برشی دکلدیر. شو تقدیرجه فردک عضویتیه کتیردیکی استعدادلرک و تمایللرک، تدقیقندن عبارت اولان بر علمک تربیه مفکوره سنی کشف ایتک خصوصنده صلاحیتی موضوع بحث اولاماز. روحیات تربیه غایه لرینی تعییندن عاجزدر. بو غایه لری وجوده کتیرن و فردلرینه نشر ایدن جمعیتدر. جمعیتلر و اجتماعی غایه لر ایسه آنجق جمعیت و اجتماعی غایه لر علمیه، اجتماعیات ایله ایضاح ایده بیلیر. دیمک که ساده جه روحیاته استناد ایدن فقط اجتماعیاتی اهل ایدن بر تربیه فننك تربیه غایه سی خصوصنده جوابلر قالماسی ضروریدر.

تربیه فنی تربیه نك اصوللری حقیقده اولسون بزی تنویر ایده مزمی؟ ... بو فن

اصول و واسطه علمي ده اولامازمي ؟ غايه لري تعين ايدن برغايه لر علمي اولماسين ، فردك نشوونماسي خصوصنده دانكي اصوللرك صالح اولديغي حقنده بر فكر ويره مزمي ؟ . . .
 تربيه اصوللري بر طاقم عمللرك مجموعه سيدر . بونلرك باشلي باشنه هيچ بر موجوديتي يوقدر . زيرا معين اصوللر معين غايه لري تطمين ايچون بوغايه لره توجه ايدلمش اولان بشري حر كترلر دن باشقه بر شي دكلدر . بونلرك طبيعت اساسيه سي غايه لر ينك كنه تابعدر . بناء عليه دوغريدن دوغري يه عضوي طبيعتله سوق طبيعي لر و تمايل طبيعي لر له علاقه سي دوغريدن دوغري يه دكلدر . پداغوجياده تجربني ، كشي ، عياني . . . ديديكمز اصوللرك چو جوقلرده كي مراق ، تجسس ، فعاليت كي تمايللريني تحريك ايمه سي بالذات بوتمايللرك فعاليتني جمعيت طلب ايتديكندن در . بوكون وحشي بر جزا اولمق اوزره تلقى ايتديكمز داياغك افاده ايتديكي شي ، دونكي جمعيتك ضرورتلريدن . داياق اجتماعي بر سيستمه باغلي اوله رق پايدار اولاييلمش و سياسته ميله برابر محو اولمشدر ! . . . چو جوقلري آچلغه ، داياق ير كن باغير مانغه آلاشديران بر تربيه نك اسپار طه كي خصوصي و محارب بر جمعيت خار جنده حكمت موجوديتي اولاماز بوكونكي آوروپا مکتبلرنده و بر درجه مشروطيتدن سوكر ا بزده رواج بولان تزييني ، ابداعى رسم ، آل ايشي كي تدريساتك صنايعده ياراتيجي اولان بر مدنيتك ضرورتلر دن باشقا معناسي يوقدر . بوتدريساتي ضروري قيلان ايلك سائق چو جوقده كي ابداعى مخيله نك روحياتجیلر طرفندن كشي دكلر ، بالذات جمعيتك بونوعدن تخيله اولان شدتلي احتياجيدن . تربيه نك واسطه سي ايله غدا سنك تسانديني بالخاصه مکتبلر ايله پروغراملر آراسنده كوره ميليرز . بر جمعيتك مکتبلري چو جوقلرينه خصوصي بر تربيه فكريه و ير ن خصوصي محيطلردن . بومکتبلرك نوعي ، عدديني ، انضباطلريني ، پروغراملريني تعين ايدن شي ، چو جوق روحى حقنده كي تلقيلر مز دكلدر ، بالذات جمعيتدر . جمعيت ايجريسندده كي صنفلر ، سياسي ، واقتصادى صنفلر ، ويا مسلكلردن . ابتدائي ، تالى ، عالي ديديكمز مکتبلر ابتدائي ، تالى ، عالي بر طاقم مسلكلركدر . بر مملكتده صنايع مکتبلرينك ظهوري بالذات مملكتده تحصيله محتاج بر صناعتمكار صنفنك موجوديتنه دلالت ايدن . مکتبلرك هر مملتك تاريخنده معين دورلرده ظهور ايتمش اولماسي بالذات احتياج لر ينك مختلف آنلرده حس ايدلمش اولماسندرن . فى الواقع آوروپاده ابتدائي لرك ظهوري اون آلتنجي عصرده واقع اولمشدر . دارالفنونلر له عالي مکتبلر داها قرون وسطاده موجوددى . چو جوق باعجه لر ينك ظهوري اون سكزنجى عصرده در . دارالمعلمينلر له تكنيق مکتبلر آنجق اون طقوزنجى عصرده ظهور ايدم بيلدى .

یو کونکی مدنیتلر مکتبلرک داها متنوع ودها خصوصی شکلرینه شاهد اولیور . بوتون یومؤسسہلرک ظہور نده صنفلرک، مسلک لک ظہوری، تنوع، برر مبدأ تشکیل ایدیور. مثلاً، نرہده ابتدائی درجہده او قومق دینی بر ضرورت اولمشہ اورادہ ابتدائی درجہده دینی مکتبلر، نرہده بو ضرورت شهری حیاتہ انطباق ایچون حس ایدیورسہ اورادہ شهر ونمونہ مکتبلری آچیلیور. نرہده نظری و عملی صنعتکارلرہ احتیاج کوربله جک درجہده اقتصادی برانکشاف اولمشہ اورادہ صنعتکار یتشدیرن مساک مکتبلری آچیلیور. نرہده صنعتکارلری طوپالایان بر سرمایہ و سرمایہ دار تشکل ایدرسہ اورادہ پاترونلری یتشدیرہ جک بر ابتدائی عالیہ مکتبی آچیلیور. بو کون بیله معاصر جمهوریتلرله برلکده مکتبلرک جمهوریلہ شدیکنی کورمہ یورمی یز... خلاصہ، بالذات جمعیت کبی معارف مؤسسہ لرینک ده بر بنیہ سی و بنیوی بر استحاله سی وار. بو استحاله جمعیتک کنہ موازی کیدیور. اساساً جمعیتک افادہ سندن، عکسندن یاشقہ برشی دکل... دیمک اولور که کرک مؤسسہ لر شککنده، کر کسہ بو مؤسسہ لر داخلندہ کی اصوللر شککنده تربیہ نک دائماً اجتماعی بر مہیتی واردر. بر مملکتک مکتبلر نده تطبیق ایدیون پروگراملر، اصوللر، حتی بالذات بو مکتبلرک عمومی بنیہ لری جمعیتک تابعی اولمق دن عبارت اجتماعی بر وظیفہ یہ صاحبدرلر. بو اجتماعی وظیفہ یی کشف ایدر جک اولان یہ اجتماعیات علمیدر. فقط بوتون بو حقیقتلردن سو کرا پسیقولوژی نک تربیہ ایله علاقہ سی اولمادیغی نتیجہ سنہ بر اصل اولمالمیدر. اساساً بو علاقہ موجود فقط اجتماعیاتہ اولان علاقہ سی جنسندن دکل، آیری جنسنددر. شویله که اولا تربیہ حادثہ سی ایکی نقطه نظر دن مطالعہ ایدیہ بیلیر:

یری تاریخی بر مؤسسہ اوله رق: تربیہ نک اصوللری، مربیلری، مضکورہ سی اعتباریلہ که صرف تاریخی و اجتماعی بر تدقیقک موضوعیدر. دیکری روحی بر فعل اوله رق: تربیہ نک فردک روحی اوزر نده کی تاثیرلری اعتباریلہ که صرف روحی و پسیقولوجیائی بر تدقیقک موضوعیدر. فردی روحده اجتماعی روح کبی بر طبیعتدر. کندینہ مخصوص ضرورتلری معنیتلری واردر. کورمک، دویمق، آ کلامق، اونوتمق، حرکت ایتمک... کبی. عضوی، روحی فعللر من تصادفی وسیبسنز دکلدر. بونلرک ده تابع اولدینی قانونلر واردر. بو قانونلری کشف ایله اوغراشان علم، روحیات در. ایشته اجتماعیاتک موضوعی جمعیتلر، حال بو که روحیاتک موضوعی فردلدر. اجتماعیات جمعیتلرک مؤسسہ لری آراسنده کی مشابہتلری آراشدیرر و اونلری ایضاحہ چالیشیر. روحیات بالعکس فردی روحلر آراسنده کی مشابہتلری آراشدیرر و ایضاحہ چالیشیر. اجتماعیات بو ایضاحی اجتماعی بنیویات واسطہ سیله یعنی جمعیتلرک طرز

تشکل و تساندندن بحث ایدرک ایضاح ایدر. روحیات بو ایضاحنی دماغک و عضویتک طرز
 تشکل و تساندنله ایضاحه چالیشیر. برنده ایضاحلرک محوری اجتماعنی بنیه، دیکرنده عضوی
 بنیه در. هرایکی بحث علم اولمغله برابر موضوعلری آیریدر. حال بوکه تربیه فعلنده هرایکی
 علمک موضوعی قاریشه قدده در.

تربیه نك عائد اولدیغی جمعیت نه قادر ابتدائی ویا نه قادر عالی اولورسه اولسون تربیه
 اولمق ایچون فردک روحی لازمدر. جمعیت روحی فردلرک روحنده و فردلرک روحی
 واسطه سیله تجلی ایدر. بورو حلقه خارجنده آبدلرک، قانونلرک جانلی بر موجودیتی یوقدر.
 حال بوکه مثلاً ابون ویا خوجالر طرفندن یاپیلان واک معناسز ظن ایدیله بیلن بر فعل و عملک
 زمانک تربیه مفکوره سی و تربیه موسسه سیله بر مناسبتی واردر. حال بوکه حادثه لرک طبیعتی
 آیری اولدیغندن آیری ایکی علمه موضوع تشکیل ایدیور. خلاصه تربیه نك اجتماعاتی
 تربیه نك روحیاتیه اكمال ایدمک لازم کلیر. تربیه نك روحیاتنده دقت ایدیله جک مهم
 نقطه شودر: تربیه فردده وجوده کلن بوتون روحی فعللری موضوع بحث ایتمز. تربیه
 رشید بر فردک رشید اولمایان بر فرد اوزرینه اجتماعنی حیاته انطباق ایتدیرمک قصدیه و معین
 غایه یه کوره یاپدیغنی تاثیرلردر. او حالده تربیه نقطه نظرندن روحیاتک تحصیلنه اک چوق
 محتاج اولدیغمز قسمی انسانک انسان تاثیریه نه صورتله معین اعتیادلری قازانا بیلدیکی در.
 شو حالده چو جوغنی رشیددن آیران سجیه لر نه لردر؟ چو جوغک حافظه سی، فکرلری،
 لسانی، حسلری، ناصل تشکل ایدیور؛ خصوصیه بو باده مر بی نك مداخله سی ناصل وجوده کلش
 اولیور. ونه دن عبارتدر؟ بحثلرینه آیریجه مر بی نك روحیاتیه ده علاوه ایدیلر سه تربیه نك روحیاتیه
 وجوده کلیر. شو حالده اجتماعیات و روحیات علملرینک تربیه یه تطبیقی نتیجه سنده تأسس ایده جک
 اولان تربیوی اجتماعیات و تربیوی روحیات هر هانکی عملی نظریه ایچون حقیقی مبدألر وظیفه سنی
 کورد جکلردر. چونکه تربیه ساحه سنده کی هر هانکی تنقید و تطبیقات ایچون مثبت اساس یالکیز
 بو ایکی علمده بولونابیلیر. حال بوکه اسکی پداغوجیا اجتماعیاته استناد ایتمه بور. روحیاته ایسه قسماً
 استناد ایدیوردی. حقیقی بر پداغوجیا ایسه قسماً اجتماعیاتدن قسماً ده روحیاتدن مبدألر آله رق
 تام و مشخص بر صورتده تأسس ایدیلیر. بویله بر بحثک سجیه سی علم کبی آفاقی اولمق
 دکل، بلکه علمی اولان هر فن کبی مفکوره جی اولمقدر. بو نوعدن بر تفکرک علمله صنعتکار
 یعنی اصل مر بی آراسنده بر واسطه نقلیه اولمقدن عبارت مهم بر رولی واردر.